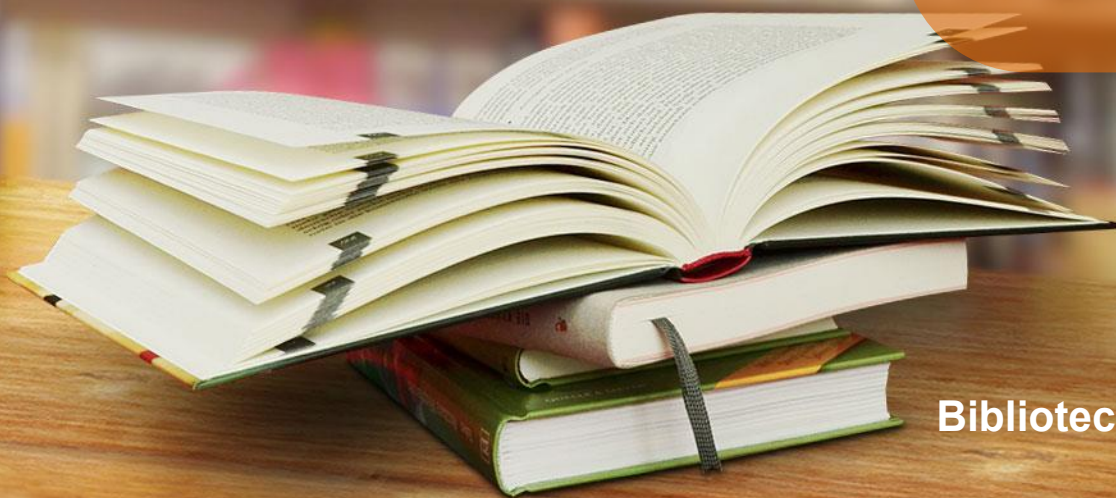

Family literacy works!

**Analiza comparativă asupra
practicilor de literație în
familie
în Bulgaria, Macedonia, Portugal,
Romania și Slovenia**

Biblioteka Județeană "Octavian Goga" Cluj

“Family literacy works!”

Obiective generale

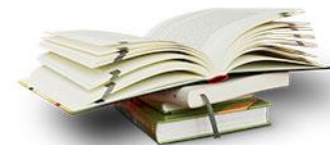
1. Identificarea bunelor practici în domeniul literației în familie, în Europa (analiza comparativă transnațională)
2. Definirea competențelor principale ale facilitatorului de programe de literație în familie (profilul ocupațional)
3. Crearea și pilotarea unui program de instruire a facilitatorului (curriculum, metodologie, materiale de învățare)
4. Testarea programului de instruire a facilitatorului

Analiza comparativă asupra practicilor de literație în familie

Cercetări naționale în țările partnere

- desfășurate în perioada decembrie 2016 - martie 2017, prin aplicarea de chestionare
 - în Portugalia, de către Agrupamento de Escolas Trigal Santa Maria
 - în România, de către Biblioteca Județeană “Octavian Goga” Cluj
 - în Macedonia, de către Training Center CES
 - în Bulgaria, de către “Evrocentar Obuchenie I Partnyorstvo 21 VEK” EOOD
 - în Slovenia, de către Mestna knjiznica Kranj
- Coordonatorii proiectului: Asociația “Learn & Vision”

Scopul analizei comparative

Identificarea bunelor practici în ceea ce privește literația în familie

Identificarea asemănărilor și diferențelor dintre țări

Documentarea descrierii profilului ocupațional al facilitatorului activităților de literație în familie

Profilul organizațiilor care desfășoară programe de literație în familie

Școli și alte instituții educaționale

- desfășoară programe de literație în vederea susținerii sistemului educațional
- se adresează în special grupurilor dezavantajate social sau elevilor cu dificultăți de învățare și alte probleme școlare
- deseori aceste programe școlare vizează și părinții, și profesorii

Biblioteci

- deseori desfășoară programe non-formale de literație pentru copii și pentru familiile lor, indiferent de nivelul social sau educațional, în vederea promovării lecturii în comunitate și dobândirii de către copii a unor deprinderi pentru întreaga viață (ora poveștilor, programe de lectură intergenerațională, programe care promovează lectura pentru toate grupele de vârstă)

Organizații nonguvernamentale

- promovează lectura și importanța literației în familie
- susțin grupurile sociale vulnerabile, cum sunt romii

Toate, însă, au **aceleași obiective majore**: îmbunătățirea abilităților de lectură, încurajarea lecturii și a practicilor de literație în cadrul familiilor

Parteneriate în cadrul programelor de literație în familie

Majoritatea programelor de literație în familie au la bază **cooperarea** dintre parteneri din diferite sectoare:
public, privat și non-profit.

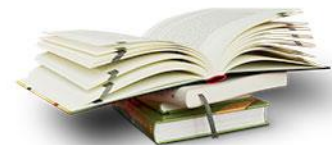
Aceste parteneriate **aduc plus-valoare** proiectelor prin diversitatea cunoștințelor, în beneficiul întregii comunități.

Durata programelor

- durata programelor este variată
- majoritatea programelor analizate au, în medie, o durata de 12 luni

În unele cazuri, programele de succes au devenit parte a activității regulate a organizației implementatoare.

Surse și programe de finanțare

- sursele de finanțare diferă mult de la o țară la alta
- în Portugalia și Bulgaria, multe instituții își folosesc **fondurile proprii**
- în Macedonia, aproape toate programele sunt finanțate de **organizații internaționale**, ONG-uri sau diferite centre
- în Slovenia, majoritatea programelor sunt finanțate din **fonduri publice**
- în România, programele de literație în familie analizate sunt finanțate prin **programe de dezvoltare** naționale sau europene, **fonduri publice** și de **ONG-uri** naționale și internaționale

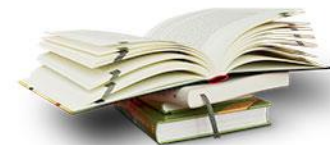
Cu cât sunt mai mari sumele investite, cu atât mai mare este impactul proiectelor, deoarece resursele folosite sunt mai variate și mai numeroase, deși există și proiecte care au avut rezultate importante cu un sprijin financiar mic.

Contextul implementării programelor de literație

Indiferent de contextul desfășurării programelor de literație în familie în țările partenere,
toate au avut la bază
nevoia evidentă de a crește nivelul de literație.

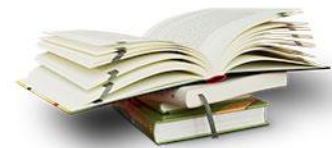
Așa cum arată rapoartele naționale ale ELINET, nivelul de literație în România, Bulgaria și Macedonia este mult sub media europeană, iar în Slovenia și Portugalia este ușor sub media UE.

Scopuri și obiective ale programelor de literație în familie

Obiective comune ale programelor de literație în familie

- atragerea atenției asupra rolului literației în familie în îmbunătățirea performanțelor școlare ale copiilor;
- îmbunătățirea competențelor de literație ale copiilor și părinților, inclusiv cele media și informaționale;
 - promovarea dezvoltării emoționale, sociale și intelectuale a copiilor;
- facilitarea comunicării și dezvoltării unor relații pozitive părinte-copil;
 - promovarea dragostei pentru cărți și încurajarea lecturii;
 - îmbunătățirea parteneriatelor între școală și familie prin implicarea activă a părinților în viața copiilor, în procesul educațional și în activități extracurriculare.

Scopuri și obiective ale programelor de literație în familie

Obiective specifice ale programelor de literație în familie

- susținerea dezvoltării personale a grupurilor vulnerabile și dezavatajate social și incluziunea lor socială;
 - dezvoltarea de strategii locale pentru promovarea și desfășurarea de programe de literație în familie;
- îmbunătățirea performanței școlare și a prezenței la școală;
 - dezvoltarea competențelor părinților în vederea susținerii capacității acestora de a contribui la educația copiilor, în calitate de co-educatori și, astfel, de a completa procesele educaționale din școli;
- obținerea de către părinți a unor calificări suplimentare, în vederea creșterii competitivității lor pe piața muncii;
- crearea unor sinergii între educația de la școală și cea de acasă;
- instruirea profesorilor pentru a putea lucra mai bine și pentru a înțelege copii cu probleme.

Grupurile țintă ale programelor de literație în familie

Copii și părinți din grupuri vulnerabile

Copiii romi, copiii instituționalizați din orfelinate, copiii din familii adoptive, copiii din familiile uniparentale, copiii familiilor de migranți care se întorc în țara natală, comunitățile sărace, copiii în pericol de abandon școlar, în principal din cauza sărăciei, elevii cu dizabilități sau cu nevoi educaționale speciale, elevii cu rezultate școlare nesatisfăcătoare

Părinți și profesori

– instruiți în vederea atingerii obiectivelor inițiativelor de literație în familie, deoarece sunt elemente cheie ale succesului acestor copii

Copii și părinți fără caracteristici sociale deosebite

Aceste programe încurajează lectura și cuprind activități intergeneraționale. Sunt organizate în principal în școli și biblioteci.

Tipul activităților de învățare

Activități educaționale / de lectură pentru copii

predomină în programele de literație

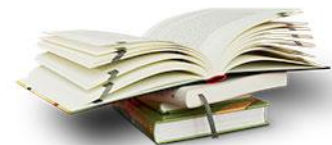
- utilizează abordări și strategii de predare-învățare participative și interactive
 - stimulează învățarea prin auto-descoperire, creativitate, gândire critică;
 - meditații pentru materii școlare, activități de literație desfășurate acasă;
 - învățarea prin joc (diferite jocuri);
- discuții de grup; teatru de umbre; joc de rol; ilustrare creativă; jocuri cu litere și cuvinte, prin desen;
 - diferite forme de ore ale poveștilor (ore de lectură, activități de lectură intergenerațională, basme puse în scenă cu ajutorul păpușilor);
- ateliere de dezvoltare a capacității de înțelegere/ citire sau ateliere de lectură cu voce tare;
 - discuții despre cărți și învățarea despre tipuri diferite de text;
 - întâlniri cu autori ai cărților pentru copii, poeți, muzicieni, artiști, actori;

Tipul activităților de învățare

Activități extracurriculare / de loisir

- jocuri și sporturi de grup
- activități de desenat / pictat
- vizite la muzee, cinematografe și biblioteci
- excursii ghidate în natură
- activități de promovare a patrimoniului cultural și a tradițiilor populare
- ateliere creative, de lucru manual

Tipul activităților de învățare

Pentru **părinți**

- sesiuni informative despre importanța lecturii pentru evoluția școlară a copiilor, despre sănătate și planificare familială, inclusiv consiliere în vederea obținerii ajutoarelor sociale, în special adresate părinților romi;
 - activități de educație parentală care promovează conceptul de “parenting prin lectură”: lectura predictivă, lectura activă, joc de rol, utilizarea diferitelor materiale de lectură (cărți pe suport hârtie și pe suport digital);
- instruire vocațională (de ex., pentru profesia de brutar, frizer) în vederea asigurării unor calificări suplimentare.

Pentru **educatori** (profesori, consilieri școlari, bibliotecari, voluntari)

- instruire pentru lucrul cu grupuri țintă specifice

Locația activităților de învățare

În general, fiecare organizație implementatoare și-a folosit **propriile spații**, dar au fost și cazuri în care s-a recurs la **logistica partnerilor** pentru organizarea activităților.

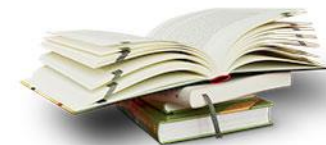
Locul favorit pentru derularea acestor activități sunt **școlile și bibliotecile**, dar și **alte instituții culturale, centre comunitare**. Unele activități de literație s-au desfășurat în **casele** familiilor participante.

Limba folosită în cadrul activităților de învățare

În toate țările partnere activitățile s-au desfășurat în
limba națională.

Totuși, în unele programe dedicate romilor, unele activități
s-au desfășurat în limba lor maternă.

Tipuri de facilitatori

Pe baza analizelor din fiecare țară parteneră, s-au putut identifica **tipuri similare de facilitatori.**

- în principal profesori, bibliotecari, traineri profesioniști și voluntari
 - deseori lucrează împreună, în biblioteci sau școli
 - sarcinile lor diferă, fiind influențate de activitățile pe care trebuie să le desfășoare
 - deseori trebuie să lucreze cu grupurile dezavatajate social din comunități, cărora trebuie să le acorde o atenție specială
- deși au pregătire și competențe variate, toți facilitatorii au **același scop**: promovarea și stimularea lecturii și educației în familie, susținerea succesului școlar.

Tipuri de facilitatori

Profesorii

abilități și
pregătire

- au **abilități și pregătire** pedagogică, care este parte a educației lor de bază și sunt capabili să deruleze programe de literație

- pot obține și calificări suplimentare și pot fi instruiți în diverse domenii, inclusiv în biblioteconomie și strategii de lectură

roluri

- dezvoltarea competențelor și integrarea școlară a copiilor cu probleme de învățare din comunitate, îmbunătățirea performanței școlare și a abilităților de învățare.

Pot să atingă mai ușor aceste obiective prin implicarea părinților în procesul educațional și susținerea dezvoltării unei relații puternice între părinți și școală.

sarcini
principale

- promovarea lecturii și motivarea elevilor să citească

Tipuri de facilitatori

Bibliotecarii / Profesorii bibliotecari

abilități și
pregătire

- activează ca facilitatori în școli sau biblioteci
- în unele țări, este obligatorie deținerea unei licențe în biblioteconomie sau într-un domeniu conex literației, dar, în altele, aceștia au calificări diferite (profesori, educatori, sociologi, lingviști etc.), obținând ulterior o perfecționare obligatorie în biblioteconomie
- pot participa, ulterior, la cursuri și ateliere organizate de organizații publice sau private, inclusiv despre literația intergenerațională

sarcini
principale

- de a planifica, pregăti, desfășura și monitoriza programele
Aceștia încurajează cititul cu voce tare, lectura intergenerațională, lectura de plăcere și activitățile de literație în familie.

În desfășurarea activităților, cooperează deseori cu educatori din grădinițe, profesori, artiști, scriitori și alți specialiști.

Tipuri de facilitatori

Trainerii profesioniști

Unele din programele de literație analizate s-au desfășurat cu ajutorul trainerilor, foarte pregătiți și competenți.

Aceste programe au folosit facilitatori care au participat, anterior, la **un program de instruire**.

abilități
și
pregătire

Tipuri de facilitatori

Voluntarii

- în biblioteci și în organizații non-guvernamentale
- programele ONG-urilor implică, în principal, voluntari
- cu background educațional variat, cu diferite abilități și competențe (experți în parenting, psihologi familiari, asistenți sociali, consilieri educaționali, scriitori, artiști, specialiști în educația non-formală)
- caracteristicile lor principale: dorința de a lucra cu copiii și de a-i ajuta, răbarea, devotamentul, abilitățile pedagogice, de comunicare și de relaționare interpersonală

abilități
și
pregătire

Rezultatele programelor de literație în familie

Rezultate generale ale activităților destinate **categoriilor dezavantajate social**

- îmbunătățirea comportamentului și disciplinei elevilor
- îmbunătățirea prezenței la școală și a rezultatelor școlare ale copiilor
 - reducerea riscului de abandon școlar
- reintegrarea socială și școlară a copiilor și părinților reîntorși acasă din străinătate
 - dezvoltarea abilităților de literație
(elevii romi de școală primară și membrii adulți ai familiei)
- părinții au fost consiliați asupra importanței educației și au fost susținuți în a dobândi cunoștințe și metode noi de a-i motiva pe copii să învețe
- profesorii au fost încurajați să folosească metode de predare variate, non-formale și informale, dar și să lucreze eficient cu beneficiari cu nevoi de învățare diferite

Rezultatele programelor de literație în familie

Rezultate generale ale **activităților de învățare de plăcere**

- creșterea încrederii și stimei de sine, a motivației de a învăța
 - atitudini pozitive față de educație
- conștientizarea importanței activităților comune de învățare, cu efect pozitiv asupra relației copii-părinți
- părinții au învățat noi metode de lectură, de comunicare intergenerațională și au participat la ateliere de lectură în familie
- îmbunătățirea abilităților de lectură și a vocabularului, atât la copii, cât și la părinți
- crearea unui mediu informal de învățare, care stimulează relațiile dintre copii, părinți și profesori

Impactul programelor de literație în familie

- asupra participanților direcți, asupra familiilor acestora și asupra comunității în general

- îmbunătățirea abilităților de literație ale copiilor și adulților
- o mai bună implicare a părinților în activitatea educativă a copiilor lor
- interacțiunea pozitivă dintre copii, părinți și educatori, reducerea abandonului școlar

La nivel comunitar

- conștientizarea importanței educației formale și non-formale în cadrul comunităților
- dezvoltarea strategiilor locale sau chiar naționale pentru încurajarea învățării la toate nivelurile (ex: campanii naționale de promovare a lecturii)

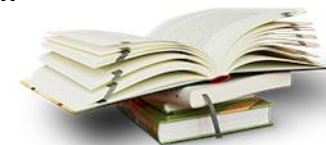
În rândul romilor

- creșterea incluziunii sociale
- reducerea discrepanțelor sociale din comunitățile locale

Sustenabilitate

- multe dintre proiecte au continuat după încheierea lor propriu-zisă

De ex.: Slovenia, unde din 23 de programe analizate, 17 dintre ele au devenit parte a activității regulate a organizațiilor și se desfășoară în continuu de 1-19 ani

Recomandări pentru programele de literație în familie

- proiectele de literație în familie să fie implementate de **organizații din diferite sectoare de activitate**: **parteneriatele** dintre organizațiile publice, nonguvernamentale și private pot contribui la succesul activităților și pot avea un impact mai mare asupra rezultatelor proiectelor
- instituțiile educaționale trebuie să identifice orice tip de **surse de finanțare, publice sau private**.
 - orice program de literație ar trebui inițiat după o **analiză atentă a nevoilor comunității**.
 - **activități comune de învățare** pentru copii, părinți și bunici
 - **facilitatorii** ar trebui să aibă minime competențe pedagogice, competențe de planificare și management, abilități de lucru în echipă, de comunicare, atât cu copiii, cât și cu adulții, o atitudine pozitivă față de învățare și față de beneficiari
- toate activitățile trebuie **monitorizate și evaluate**: pentru verificarea gradului de realizare și pentru optimizarea procesului de implementare
- dacă un program se dovedește a fi **sustenabil**, având un impact pozitiv asupra beneficiarilor direcți sau indirecti, ar trebui să devină parte a activității regulate a organizației și folosit ca exemplu de bună practică de către alte organizații

Mulțumesc pentru atenție!

